

maig 2026

16

recerca educativa de prop!

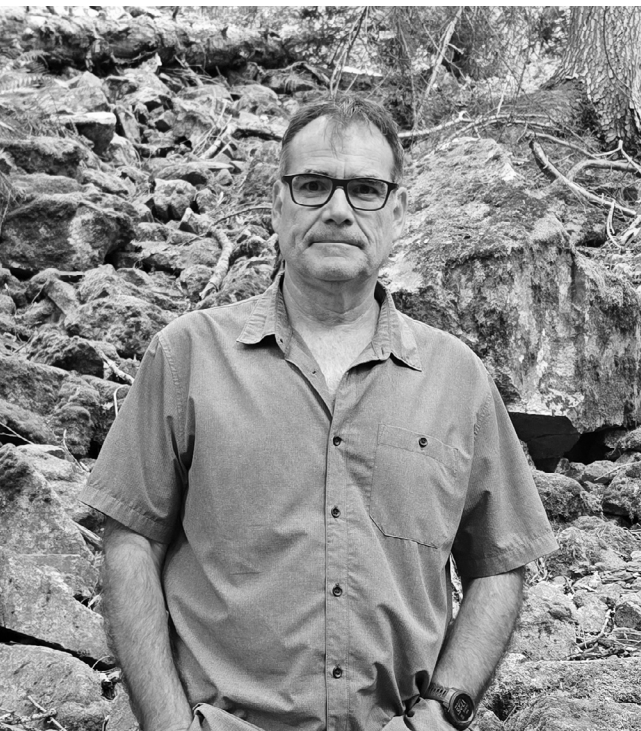
Articles de difusió per
apropar la recerca
a la pràctica educativa

*Llegim en parella: tutoria entre iguals per a la
comprensió lectora* | David Duran

recerca.educació@gencat.cat

**Generalitat
de Catalunya**

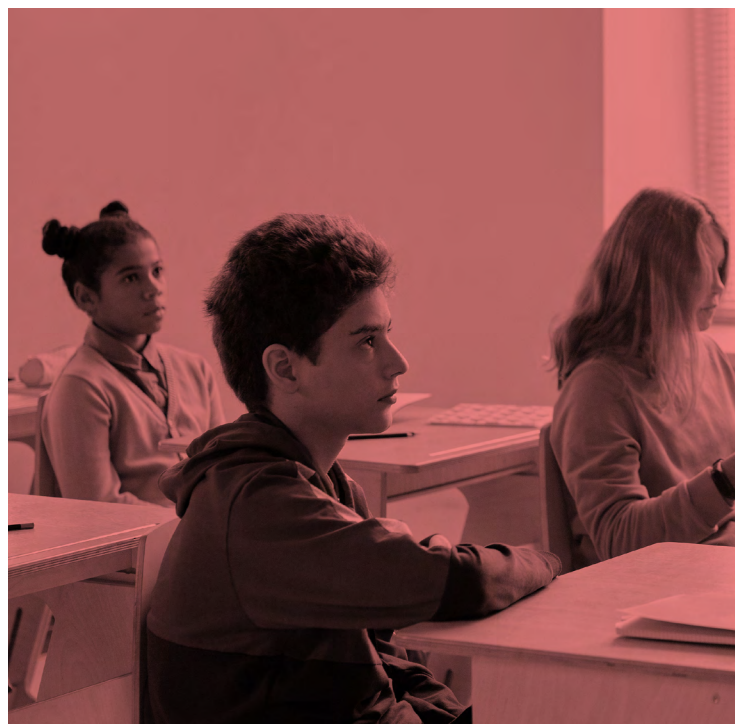
David Duran Gisbert

Doctor en Psicologia. Professor catedràtic del Departament de Psicologia de l'Educació de la UAB. Coordinador del GRAI. Té nombroses publicacions i accions de formació sobre aprenentatge entre iguals (tant entre alumnes com entre docents).

Comprensió lectora i tutoria entre iguals

La competència comunicativa, i especialment la comprensió lectora, és clau tant per al desenvolupament personal i social al llarg de la vida, com per a l'èxit educatiu, ja que proporciona eines essencials per pensar i aprendre dins la cultura alfabetitzada en la qual vivim. La comprensió lectora consisteix a “comprendre, utilitzar, reflexionar i comprometre's amb els textos escrits, per tal d'assolir els propis objectius, desenvolupar els coneixements i el potencial propis i participar en la societat” (OCDE, 2021, p. 23). La lectura és un procés interactiu entre el lector, el text i l'activitat lectora, situat en un context sociocultural i amb una finalitat específica (Solé, 2001). Per tant, es tracta d'una destresa complexa i multidimensional que requereix coordinar processos cognitius i lingüístics per construir una representació mental global i coherent de la informació del text.

Els diferents marcs explicatius de la comprensió lectora coincideixen en quatre elements essencials: la inferència (amb preguntes en bastida i retroalimentació), el coneixement previ, el vocabulari i la supervisió de la comprensió (Elleman i Oslund, 2019). A més, cal ensenyar a utilitzar estratègies de lectura específiques abans, durant i després de la lectura (Boardman et al., 2018).

La tutoria entre iguals o *peer tutoring* pot entendre's, d'una forma àmplia, com persones de grups socials similars que ajuden a altres a aprendre i aprenen elles mateixes ensenyant (Topping, 2000). En l'àmbit de l'educació formal es defineix com un mètode d'aprenentatge entre iguals, basat en la creació de parelles d'alumnes que estableixen una relació asimètrica (derivada del rol de tutor o de tutorat que adopten respectivament) i que tenen un objectiu comú, conegut i compartit (l'adquisició d'una competència acadèmica) que s'assoleix en un marc de relació planificat prèviament pel docent (Duran i Vidal, 2004).

La tutoria entre iguals es considera un mètode d'aprenentatge cooperatiu en crear una relació asimètrica d'interdependència positiva entre tutor i tutorat: el tutorat aprèn gràcies a l'ajut personalitzat i constant que li ofereix el tutor; i el tutor aprèn ensenyant (Duran, 2016) (6).

Les pràctiques de tutoria entre iguals són molt riques i variades. En l'àmbit escolar hi ha dos criteris especialment rellevants per classificar-les. Pel que fa a l'edat dels participants, es pot distingir entre tutories d'alumnes de diferent edat (per exemple, alumnes de 5è que fan de tutors d'alumnes de 4t) o entre alumnes de la mateixa edat (que aprofita la diversitat de nivells de coneixement que tenim a les aules). Aquesta darrera modalitat permet optar entre tutories de caràcter fix (els alumnes mantenen el rol assignat durant totes les sessions) o bé recíproc (intercanviant-lo periòdicament) (Topping et al., 2015).

La tutoria entre iguals és recomanada per organismes internacionals com una pràctica eficaç per a l'educació de qualitat (per exemple, [Meijer, 2001](#)) i compta amb moltes revisions d'estudis que n'aporten evidències en diferents àrees curriculars i nivells educatius. Centrats en l'educació escolar, trobem revisions en matemàtiques ([Alegre et al., 2019](#)), STEM ([Hidayat i Mohd, 2025](#)), entre alumnes de diferents edats ([Chang, et al., 2025](#)); amb alumnes amb discapacitat ([Bowman-Perrott et al., 2013](#)) o sobre l'aprenentatge del tutor ([Leung, 2018](#)).

La comprensió lectora és una destresa complexa i multidimensional que no només sustenta l'èxit educatiu, sinó que esdevé una eina essencial per al desenvolupament personal i la participació activa en la societat alfabetitzada.

L'explicació de la potencialitat de la tutoria entre iguals rau en la interacció entre tutor i tutorat que converteix les diferències de coneixements en oportunitats d'aprenentatge, en una interacció privilegiada (en ser un a un) i deliberadament estructurada (pel docent). La prototípica estructura de diàleg que caracteritza la interacció entre un professor i el seu grup d'alumnes, coneguda per IRF – en la qual el professor inicia el diàleg (I), els alumnes responen (R) i el professor ofereix feedback (F) – es veu enriqueïda per una de cinc fases (IRFCA), al sorgir la possibilitat que ambdós membres de la parella millorin la qualitat de la resposta a través de la cooperació (C) i que, finalment, el tutor avaluï (A) la qualitat de la resposta conjunta ([Duran i Monereo, 2005](#)). Aquest patró coconstructiu, compartir coneixements i experiències entre tutor i tutorat, pot portar-los a generar una resposta conjunta de més qualitat que les seves respostes individuals per separat (Chi i Menekse, 2015).

Per gaudir de les potencialitats i minimitzar els possibles riscos que com tota pràctica educativa té, convé preparar materials i definir l'estructura de relació tutor-tutorat, formar inicialment els alumnes en les tasques derivades dels rols respectius, oferir temps per assentar el funcionament, i monitoritzar i oferir retroacció als alumnes dels seus progressos (Duran, 2016).

L'ús de la tutoria entre iguals per al desenvolupament de la lectura i la comprensió lectora ha generat molt interès, tant en la recerca com en la pràctica (Topping et al., 2015). En la literatura existent es poden trobar múltiples intervencions basades en la tutoria entre iguals per a la lectura, amb resultats molt positius en la comprensió lectora. A continuació, en presentem una.

Descripció de *Llegim en parella*

Llegim en parella (Duran et al., 2018) és un programa educatiu -entès com una proposta ajustable- basat en la tutoria entre iguals per al desenvolupament de la competència comunicativa, especialment la comprensió lectora. Va ser dissenyat el 2006 pel Grup de Recerca sobre Aprenentatge entre Iguals (UAB) i desenvolupat en un format d'innovació i recerca. Des del 2012 a l'actualitat compta amb el suport del Departament d'Educació i Formació Professional de la Generalitat de Catalunya, que facilita la formació de parelles de docents en xarxes d'escoles. *Llegim en parella* s'ha traduït al castellà, al basc i a l'anglès, i compta amb diversos reconeixements: Premi Sinèrgia de la UAB (2012), Segell Bona Pràctica Leer.es del Ministeri d'Educació (2015) o Programa de recuperació de l'aprenentatge després de la pandèmia del Banc Mundial (2022).

Després d'elegir el tipus de tutoria, aparellar i formar inicialment els alumnes, el programa es desenvolupa en una vintena de sessions de 30 minuts. Per a cada sessió, els alumnes tutors han rebut un full d'activitat que aporta un text breu i estructura el treball conjunt en tres fases. La primera, abans de llegir, amb l'exploració

del text, l'activació dels coneixements previs i la formulació d'hipòtesis de contingut. La segona, centrada en la lectura en veu alta, amb tres moments: lectura model del tutor, lectura conjunta i lectura per part del tutorat, durant la qual el tutor empra la tècnica PPP (pausa, pista i ponderació) (Wheldall i Colmar, 1990). En aquesta tècnica, el tutor pausa la lectura del tutorat quan detecta un error i el convida a corregir-lo; si el tutorat no és capaç de fer-ho, el tutor li dona pistes; quan es corregeix l'error, el tutor pondera el tutorat i l'anima a seguir llegint. I la tercera fase, amb activitats de comprensió: comprovar les hipòtesis, identificar idees principals del text i respondre preguntes literals, inferencials i avaluatives o profundes (Basaraba et al., 2013).

Quan els alumnes estan familiaritzats amb aquesta estructura, poden fer-hi ajustos supervisats pel docent, i els tutors dissenyen fulls d'activitats per als seus companys tutorats. Alguns centres, addicionalment, formen les famílies perquè actuïn com a tutors de lectura dels seus fills o filles amb fulls complementaris.

Llegim en parella compta amb estudis que mostren la seva efectivitat en fluïdesa lectora (Valdebenito i Duran, 2013), autoconcepte lector (Flores i Duran, 2016a), participació familiar (Blanch et al., 2013) o formació en xarxa (Miquel i Duran, 2017). En l'apartat següent ens centrarem en la comprensió lectora.

Evidències de *Llegim en parella* en comprensió lectora

Hi ha diversos estudis sobre l'impacte de *Llegim en parella* en la comprensió lectora (per exemple, Flores i Duran, 2016b o Valdebenito i Duran, 2015). A continuació, però, ens centrarem en un que recull dades de 8.128 alumnes de primària de 58 escoles catalanes que van portar a la pràctica *Llegim en parella* entre 2012 i 2022 (Duran, Flores i Ribosa, 2023).

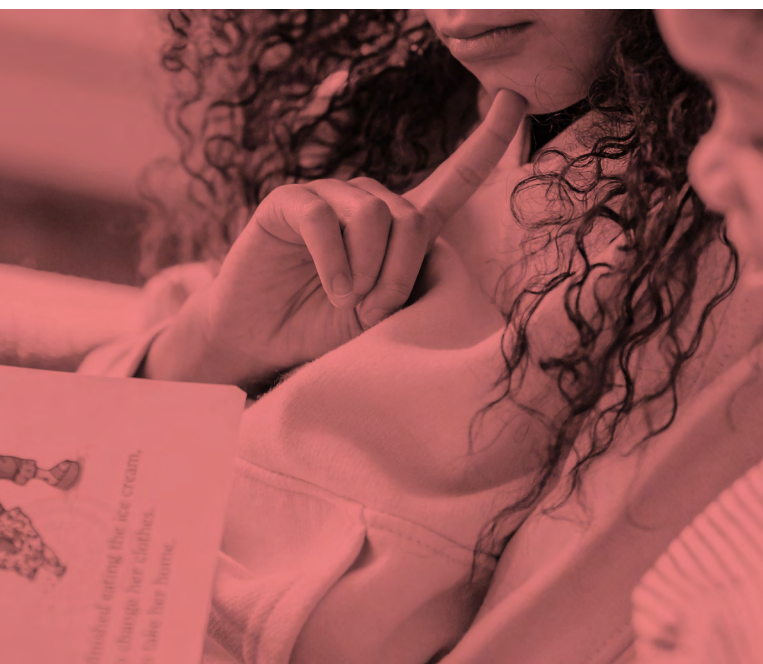
Per conèixer els canvis en comprensió lectora, es van administrar les proves ACL (Català et al., 2004) en format pretest i posttest, per comparar-ne les mitjanes. Els resultats mostren millores estadísticament significatives en tots els nivells analitzats (de primer a sisè), per a tots els rols (tutors i tutorats) i per a totes les modalitats de tutoria (fixes i recíproques), amb una mida de l'efecte global gran (0,826), fet que indica que, malgrat no disposar de grup de comparació com en recerques anteriors, la posada en pràctica de *Llegim en parella* pot haver exercit un impacte alt en els resultats obtinguts.

Però què explica la millora en comprensió lectora? Per respondre-hi es va analitzar la interacció d'una mostra representativa de 60 sessions de 20 parelles de 4 centres, a partir d'un sistema de categories que parteix de la proposta de Chi i Menekse (2015), que identifica tres patrons d'interacció: individual (resposta de tutor o de tutorat), activa (un pregunta i l'altre respon) i coconstructiva (tutor i tutorat negocien la resposta). Els resultats constaten que, al llarg de les sessions, els alumnes duen a terme una pràctica explícita i efectiva de les estratègies clau per a la comprensió lectora. Vegem-ho sintèticament en els tres moments de la sessió.

1. Abans de llegir:

Es registren interaccions de forma equilibrada en les quatre estratègies clau per al desenvolupament de la comprensió lectora: activació de la motivació, exploració del text, activació de coneixements previs i plantejament d'hipòtesis sobre el text. Si bé la primera és desenvolupada pel tutor, les altres tres es fan amb interaccions actives i coconstructives.

2. Lectura:

Es fan dos tipus de lectura en veu alta, la conjunta tutor i tutorat -que ocupa una quarta part del temps- i la del tutorat, amb l'ús de la tècnica PPP, per part del tutor. Els resultats indiquen que en la primera, més de la meitat del temps s'escolten mútuament; i en la segona, es fa un ús òptim de la tècnica (prop del 20% de les pauses són autocorregides pel mateix tutorat). Els dos tipus de lectura poden haver influït en la fluïdesa, la correcció lectora i la generació d'inferències, bons predictors de la comprensió lectora.

3. Després de llegir:

Es produeixen quatre tipus d'actuacions. Verificació d'hipòtesis i prediccions, més dirigida pel tutor; respostes a preguntes de comprensió -que ocupa la major part del temps, amb predomini coconstructiu, similar a la identificació de les idees principals. La resposta als dubtes de comprensió del tutorat es distribueix a parts similars entre la resposta del tutor, la coconstrucció i la petició d'ajuda al docent.

Aquests resultats, que podeu trobar amb més detall a Flores, Ribosa i Duran (2024), estan en línia amb els estudis previs amb grup de comparació, i permeten veure com la tutoria entre iguals facilita un potent entorn per a la construcció conjunta i reflexiva del significat dels textos, a partir de processos de bastida i negociació que poden ser responsables de la millora de la comprensió lectora per a tots dos rols.

Òbviament, per aconseguir la màxima efectivitat del programa cal l'actuació estratègica del professorat mitjançant una bona apropiació de les bases conceptuals de la proposta, per tal d'ajustar-la al context educatiu, que ningú coneix millor que els docents.

Per saber-ne més

- **Web Grup de Recerca sobre Aprenentatge entre Iguals:** En la secció dedicada a *Llegim en parella* trobareu un vídeo descriptiu del programa, útil per a la presentació a alumnes i famílies, informació general del programa, mostra de materials i articles sobre evidències.
- **Peer Tutoring Resource Center:** Aquesta pàgina web de la Fundació RAD Schwartz d'Oakland té com a objectiu donar recursos i suports per al desenvolupament i manteniment de programes de tutoria entre iguals a l'aula, l'escola o als barris.
- Entrevista a David Duran (**Irigoyen, 2024**): Entrevista a *Comunicació Educativa* (URV) sobre aprenentatge entre iguals i cooperatiu, que remarca la necessitat d'estructurar la cooperació i adaptar-la al context docent. S'hi destaquen els beneficis de la tutoria entre iguals (*Llegim en parella*) i de mètodes com el Puzzle, així com una formació docent experiencial i col·laborativa. Defensa una educació basada en evidències, amb recerca contextualitzada, xarxes de docents i espais de col·laboració per millorar la pràctica educativa.

Referències

- Alegre, F., Moliner, L., Maroto, A. i Lorenzo-Valentín, G. (2019). Peer tutoring in mathematics in primary education: A systematic review. *Educational Review*, 71(6), 767–791. <https://doi.org/10.1080/00131911.2018.1474176>
- Basaraba, D., Yovanoff, P., Alonzo, J., i Tindal, G. (2013). Examining the structure of reading comprehension: Do literal, inferential, and evaluative comprehension truly exist? *Reading and Writing*, 26(3), 349–379. <https://doi.org/10.1007/s11145-012-9372-9>
- Boardman, A. G., Boelé, A. L. i Klinger, J. K. (2018). Strategy instruction shifts teacher and student interactions during text-based discussions. *Reading Research Quarterly*, 53(2), 175–195. <https://doi.org/10.1002/rrq.191>
- Bowman-Perrott, L., Davis, H., Vannest, K., Williams, L., Greenwood, C. i Parker, R. (2013). Academic Benefits of Peer Tutoring: A Meta-Analytic Review of Single-Case Research. *School Psychology Review*, 42(1), 39–55. <https://doi.org/10.1080/02796015.2013.12087490>
- Blanch, S., Duran, D., Valdebenito, V. i Flores, M. (2013). The effects and characteristics of family involvement on a peer tutoring programme to improve the reading comprehension competence. *European Journal of Psychology of Education*, 28(1), 101–119. <https://doi.org/10.1007/s10212-012-0104-y>
- Català, G., Comes, G. i Renom, J. (2004). Avaluació de la comprensió lectora (vol. I-II, 2a. ed.). Graó.
- Chang, A., Mauer, E., Wanzek, J., Kim, S., Scammacca, N. i Swanson, E. (2025). Examining the Academic Effects of Cross-age Tutoring: A Meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 37(1), 19. <https://doi.org/10.1007/s10648-025-09997-z>
- Chi, M. T. H. i Menekse, M. (2015). Dialogue patterns in peer collaboration that promote learning. En L. B. Resnick, C. Asterhan i S. N. Clarke (Eds.). *Socializing intelligence through academic talk and dialogue* (263–274). AERA.
- Duran, D. (2016). *Aprensenyar: Evidències i implicacions educatives d'aprendre ensenyant*. Horsori.
- Duran, D. (Coord.), Flores, M., Oller, M., Corcelles, M., Miquel, E., i Blanch, S. (2018). *Llegim i escrivim en parella: Tutoria entre iguals, amb implicació familiar, per a la competència comunicativa*. Horsori.
- Duran, D., Flores, M. i Ribosa, J. (2023). Resultats en comprensió lectora de 10 anys de «Llegim en parella». Guix, 506, 36–42.
- Duran, D. i Monereo, C. (2005). Styles and sequences of cooperative interaction in fixed and reciprocal peer tutoring. *Learning and Instruction*, 15, 179–199. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2005.04.002>
- Duran, D. i Vidal, V. (2004). *Tutoria entre iguals: De la teoria a la pràctica*. Graó.
- Elleman, A. M. i Oslund, E. L. (2019). Reading comprehension research: Implications for practice and policy. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 6(1), 3–11. <https://doi.org/10.1177/2372732218816339>
- Flores, M., i Duran, D. (2016a). Influence of a Catalan peer tutoring programme on reading comprehension and self-concept as a reader. *Journal of Research in Reading*, 39(3), 330–346. <https://doi.org/10.1111/1467-9817.12044>

- Flores, M. i Duran, D. (2016b). Tutoría entre iguales y comprensión lectora: ¿Un tándem eficaz? Los efectos de la tutoría entre iguales sobre la comprensión lectora. *Universitas Psychologica*, 15(2), 339-352. <https://doi.org/10.11144/Javeriana.upsy15-2.teic>
- Flores, M., Ribosa, J. i Duran, D. (2024). How does peer tutoring contribute to the development of reading comprehension? Evidence from ten years of practice. *Revista de Psicodidáctica*, 29(2), 176–184. <https://doi.org/10.1016/j.psicod.2024.04.004>
- Hidayat, R. i Mohd, S. (2025). A Meta-analysis of the effect of peer tutoring in Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) subjects. *International Journal of Educational Research Open*, 8, 100446, <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2025.100446>
- Irigoyen, A. (2024). Entrevista a David Duran. *Comunicació Educativa*, núm. 37, 11-44, DOI:10.17345/comeduc37.4029
- Leung, K. C. (2018). An updated meta-analysis on the effect of peer tutoring on tutors' achievement. *School Psychology International*, 40 (2), 200-214, <https://doi.org/10.1177/0143034318808832>
- Meijer, C. J. W. (2001). *Inclusive education and effective classroom practices*. European Agency for Development in Special Needs Education.
- Miquel, E., i Duran, D. (2017). Peer Learning Network: Implementing and sustaining cooperative learning by teacher collaboration. *Journal of Education for Teaching*, 43(3), 349-360. <https://doi.org/10.1080/02607476.2017.1319509>
- OECD (2021). 21st-century readers: *Developing literacy skills in a digital world*. PISA. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/a83d84cb-en>
- Solé, I. (2001). *Estrategias de lectura*. Graó.
- Topping, K. (2000). *Tutoring*. International Academy of Education.: UNESCO
- Topping, K., Duran, D., i Van Keer, H. (2015). *Using peer tutoring to improve reading skills*. Routledge.
- Wheldall, K., i Colmar, S. (1990). Peer tutoring in low-progress readers using pause, prompt and praise. En H. Foot, M. Morgan i R. Shute (Eds.), *Children helping children* (pp. 117–134). John Wiley and Sons.
- Valdebenito, V., i Duran, D. (2015). Formas de interacción implicadas en la promoción de estrategias de comprensión lectora a través de un programa de tutoría entre iguales. *Revista Latinoamericana de Psicología*, 47(2), 75-85. <https://doi.org/10.1016/j.rlp.2014.07.001>
- Valdebenito, V., i Duran, D. (2013). La tutoría entre iguales como un potente recurso de aprendizaje entre alumnos: Efectos, fluidez y comprensión lectora. *Perspectiva Educacional*, 52(2), 154-176. <https://doi.org/10.4151/07189729-Vol.52-Iss.1-Art.141>

Aquest article forma part d'una iniciativa del
Departament d'Educació i Formació Professional
per apropar la recerca educativa als docents i
centres educatius.

Per a més informació consulta el web:
<https://projectes.xtec.cat/recerca/>

© 2026 de David Duran Gisbert està subjecte a
una llicència Creative Commons
[CC BY-NC-ND 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)